

జిందగీ బిందగోసా

నమస్తే తెలంగాణ కరీంనగర్

సోమవారం 27 మే 2024 www.ntnews.com

|| నవ అవతార మూర్తి ||

దుష్టశిక్షణ కోసం నారాయణుడు రాముడిగా అవతరించాడు. రామచంద్రుని అవతార ప్రయోజనాన్ని సిద్ధిపజ్ఞే నంకల్పంతో రుద్రుడు.. అంజనేయుడిగా ఏతించాడు. వైశాఖ మాసం కృష్ణ పక్ష దశమీ నాడు అంజనేయుడు జన్మించాడని పరశు నంపాత చెబుతున్నది. శివుడి అష్టమూర్తిలో ఒకటైన వాయుదేవుడి ఆసుగ్రహం ద్వారా కేసరి అనే వానర వీరుని భార్య అంజనేవికి తమ పరితంగా రుద్రతేజంతో హనుమ జన్మించాడు. కిష్కింధకాండ మొదలుకొని యుద్ధకాండ ముగిసే వరకు రామకార్యంలో కృతకర్మ్యుడు అయ్యాడు హనుమ. సీతమ్మ ఎడబాటుకు గురైన రాముడిని ఊరడించాడు. సముద్రాన్ని అవలీలగా లంఘించాడు. సీతమ్మ జూడ కనిపెట్టాడు. వివిధ అవరంగాల్లో హనుమ మొత్తం తొమ్మిది అవతారాలు ధరించారు. ఇవే హనుమంతుని వాస్తవాలిగా ప్రసిద్ధి పొందాయి. పరాశర సంహితలో ఇందుకు సంబంధించిన విషయాలన్ని విస్తారంగా ఉన్నాయి. ఈ తొమ్మిదిలో ప్రస్తావించిన నేయడ అవతారం ఒకటి. మహాభారతంలో అర్జునుడి జైత్ర యాత్రకు జెండాపై కుమారాణా సహకరించిన రూపమే ప్రస్తావించినందుకు. కాగా, గంగానదిలో మునిగిపోయే ప్రమాదంలో చిక్కుకున్న మైండుడనే బ్రాహ్మణుడిని కాపాడటానికి మారుతి ఎత్తిన అవతారమే వీరాంజనేయుడు. రామ ముద్రిక కోసం సాక్షాత్తు బ్రాహ్మణుడితో వివాదపడిన హనుమం.. బ్రాహ్మణ్ణి కాల్చి వెళ్ళగొందేస్తానని 20 వేళలనే 20 అయ్యాలి ధరించి 'విశతి భుజాంజనేయ' అవతారంలో విశ్వరూపం చూపించాడు. శతకల రావణుడి సహకారం కోసం సీతమ్మవారికి అందగా పోరాడుతూ అంజనేయుడు 'పంచముఖ' అవతారం దాల్చాడు. దుర్యోధన మహాముని తపస్సుకు సంతోషపడే పద్మినీమిది భుజాలతో ప్రత్యక్షమైన రూపం అన్నార భుజ అంజనేయ అవతారం. ఇక కుండిన నగరంలో ద్వైజదత్తుడనే వేదవేదాంగవేత్తకు వేదరికాన్ని పోగొట్టిన రూపం 'సువర్ణలాంజనేయ' అవతారం. కమిలడనే పండితుడిని ఆసుగ్రహించడానికి 'చతుర్ముఖ అంజనేయ' అవతారం ధరించాడు. ఈ అవతారంలో హనుమంతుడి పక్కన 'సువర్ణలాంజనేయ' అనే ఒకటం ప్రత్యేకం. మరో అవతారం శ్రీకృష్ణ భుజ అంజనేయుడు. ఇందులో ముప్పై రెండు భుజాలతో మాహాపృథ్వి పాలకుడు సోమదత్తుడిని రక్షించాడు. ఇక గాలుడనే భోయను కరుణింపడానికి 'వానకాకార అంజనేయ' అవతారాన్ని ధరించాడు.

శనివారం హనుమత్ జయంతి

'న రావణం నహస్తం మే యుద్ధే ప్రతిబంధ భవేత్ శిలాభస్మ ప్రవారతః పాదపైక నహస్తతః'

'వేయిమంది రావణులైనా యుద్ధంలో నామందు నిలువలేరు. శిలలతో, వృక్షాలతో నకల రాక్షసులను, లంకాపులిని ధ్వంసం చేస్తాను' ఇది హనుమ జయధ్యానం. లంకాపులిలో సీతమ్మ జూడ తెలుసుకున్న తర్వాత ప్రాణాదం అధిరోహించి అంజనేయుడు పలికిన హేచులక. చూసి రమ్మంలే కాల్చి వచ్చిన ఆయనకు.. లక్కడికక్కడ రావణుణ్ణి కొట్టడం పెద్ద లెక్కకాదు! రావణ సంహారం తన స్వామి కార్యమని తలచాడు.

అనీషుని అష్టమోక్షణ తీల

'దూడల దండులో' దూరి ఏకు పంటి లీత దంభం కల వత్సా(దూడ)నును పధిచి శౌరి-కృష్ణుడు, మరోసారి ముని మానవ బృందంలోనికి చొప్పుకు వచ్చిన పెచ్చరిల్లిన- మేకు వలె ముదిరిన, దంభం కల బకాసురుని అనువు(ప్రాణ)లను హరించాడు. - ఇది వ్యాఖ్యాన చక్రవర్తి శ్రీదరాచార్యుల శ్రీముఖం! ఏకు మేక అయింది, మొక్కగా వంగింది మానై వంగుతుందా? అనే సామెతల ఆనాములే వత్సా సుర బకాసురులు. శ్రీశుక ఉవాచ.. పరిక్షిన్నవరాణి! బలరామాది గోపబాలురం దరూ బిన్నారీ కన్నయ్యతో కూడి దూడల మండలం మగ్గించుకొంటూ తిన్న- తిన్నగా బృందావనంలోని తమ తమ వాద(వీధు)లకు చేరుకున్నారు. అసరపదన గురించిన కథను వారి ద్వారా విని బృందావన వాసుని నివేళరపోయి ఇలా తలపోశారు...

మిసి సోతనీ 172 మధురిమి 3 ఖాం

శుకుడు... మహారాణి! మహామహా యోగులు కూడా ఏ పరమ పురుషుని పాద పద్మాల పరాగాన్ని- పవిత్ర ధూళిని ఏవార్తా కప్పులారా కొద్దిగా కూడా కనలేరో, అట్టి వనమాలా, వీరాజినీ, ఘన చక్ర హాస్టని, అనవద్యుని, లీలాలినోది విష్ణుని- బాలకృష్ణునితో గోపబాలురు కలసిమెలసి అతణ్ణి కొగిలించుకుంటూ, చెట్టపట్టాల పట్టుకుంటూ, తన్నుతూ, మీదపడుతూ, వెన్ను మీద గుద్దుతూ, హద్దులిరుగి హద్దులతో హస్తానాడుతూ, హేరాళం- హేచుగా ఆడుతూ ఎంతో భవభు-ముచ్చటతో మెలగుతున్నారు. కల్పలిరుగి ఆ వల్లం (గొల్ల) కుమారుల ఎల్లలు లేని భాగ్యులు ఎంతటివని చెప్పవచ్చు?

కం|| 'విండులకును బ్రహ్మసఖా నందంబై భక్తగణమునకు దైవత్వమై మండలకు బాలుడగు హరి పాడుగనిం గొల్లలిట్టి పుణ్యులు గలరే?'

విండులకు- యోగులకు, జ్ఞానులకు నిర్దిశ్టానందం - బ్రహ్మ సుంద స్వరూపుడు, భక్తులకు పరమ ఆరాధ్యదైవమూ అయిన ఆ గోవిందుడు, మందులకు- అజ్ఞానులకు సామాన్య బాలుని వలె కనిపిస్తున్నాడు. అట్టి అరవింద నేత్రుని, బాల ముకుండుని స్నేహాన్ని, సాన్నిధ్యాన్ని పొందినవారు ఈ గోపబాలురు! ఆచో! వారి ఇహపరాల అగణ్య (లెక్కలేని) పుణ్యాల వైపు జ్యాయి ఉపహృతితాలు కదా! శుకుడు- రాణి! ఇదిలా ఉండగా కొందరి కాలానికి అఘము అనే అనురుడు కంసుని పంపున శిఖిపించావతంసుని- నెమలి పింధం తలపుప్పుగా కలవానిని, బకవెరిని, శౌరిని సబులతో సహా సంహరిస్తానని ఆజగం (కొండవలస) రూపంతో పాదల మాటున చెమ్మడిగా కదలివచ్చాడు. అఘము అంటే పాపం. వీడి పేరే అఘుడు. మూర్ఖభవించిన 'పాపం' అనుభవించకుండా ఏది అంతరించడో అదీ 'అఘం' - పాపం. ఇతరుల సుఖం, సంతోషం, సంపద, సమున్నతి చూడలేనివాడు. వీడు అఘుడైతే గోపబాలు సఖుడు, ఘన శ్యాముడు అనఘుడు- పాప రహితనుడు. అంతే కాదు, 'అఘహృతీ' - ఎంతో పాపహారుడు కూడా! ఈ అఘాసురుడు పూతనా, బకాసురుల అజనుడు. అనగా అవిద్య (పూతన), దంభం (బకుడు)- ఈ రెండూ పాపానికి అక్క, అన్నలు. అవిద్యా దంభాలన్న పాపాలు పాపం తప్పక తిన్నగా- సూటిగా, దన్ను (అంద)గా, హేచుగా చొప్పుకు పస్తుండని హేచురీక! రామకృష్ణులు తమవారితో రోజువారీగా వచ్చి పోయే దారిలో ఆ మాయదారి రాకాని విలువ (పాము) కొండగుండు లాంటి తన నోరు నిండుగా తెరిచి పండుకొని ఉండిపోయింది. గోపబాలురు ఆ దారిన నవ్వుండగా అది వారి కంటబట్టింది..

కం|| 'అకునిం జంబి కృష్ణులంద మనకుం బామంబు జంజింప నేటికి? రా పోదము దాడి. కాళ యది కైల్యణుతో బ్రొంగిన యు బకు వెంటం జను గృష్ణుచేత' ననుచుం బద్మాకు వీక్షించి యు త్కుకులై చేతులు చ్రేసి కొంచు నగుచున్ దుర్వాస్త్ర బోధాపగన్..'

కం|| 'పన్ద్రమ వై న యోగి విభుతవిషయ మిద పరాగ మింతయుం గనులు గాన రక్షి హరి గాగోట జేర్చుచు వెట్టి బహుమం దన్నుకు గ్రుచ్చమన్ నగును దద్రయం బై చిడి కూడి యాడుచున్ మన్నన్ సేయి వట్లక కుమారుల భాగ్యము లింత యొచ్చునే!'

కం|| 'వన్ద్రమ వై న యోగి విభుతవిషయ మిద పరాగ మింతయుం గనులు గాన రక్షి హరి గాగోట జేర్చుచు వెట్టి బహుమం దన్నుకు గ్రుచ్చమన్ నగును దద్రయం బై చిడి కూడి యాడుచున్ మన్నన్ సేయి వట్లక కుమారుల భాగ్యము లింత యొచ్చునే!'

మునీంద్రుడు పరిక్షిత్తుతో... 'సరేదా! కలిండుని గావిన విష్ణుడు- కృష్ణుడు దూరంగా ముందు నడుస్తూ ఉంటే ఇద్దరు కొంటి పిల్లలు అతనిని 'ఎవరు ముందుగా ముట్టుకుంటారో' అంటూ అంటవచ్చారు. సంధుట్టి- బాలకృష్ణుని ముందుగా ముట్టుకున్నవాడు పట్టెనేని వాణ్ణి హూసి బెట్టుగా పకపకా నవ్వాలి. మనశోభను దర్శిస్తూ భువన సుందరుడు సుందరం దనుడు కొద్దిగా ముందుకు వెళ్లెనప్పుడల్లా వల్లం కుమారులం దరూ పోటీపడి మరీ పరిగెత్తుతూ వెళ్లి యుదవల్లపుని తాకి- తాకి ఆలోకినవై న ఆనందాన్ని పొందేవారట! సుఖేన బ్రహ్మ సంస్కర్యం అత్తయం సంభుముఖ్యే! - అన్న గీతావ్యాకృతం అప్పు రూపంగా రూపదాల్చింది.. 'ఒక్క పరమాత్మ విషయంలో తప్ప ఈ ప్రపంచంలో మరీ దేని కొరకూ నేను-నేను' (ఆహం పూర్వం ఆహం పూర్వం) అంటూ మేనును- శరీరాన్ని మోసుకుంటూ ముందుకు తోసేసుకు రాకూడదు'- అని ఈ లీలా పరచర్చం.

కం|| 'ఎన్నడు వై న యోగి విభుతవిషయ మిద పరాగ మింతయుం గనులు గాన రక్షి హరి గాగోట జేర్చుచు వెట్టి బహుమం దన్నుకు గ్రుచ్చమన్ నగును దద్రయం బై చిడి కూడి యాడుచున్ మన్నన్ సేయి వట్లక కుమారుల భాగ్యము లింత యొచ్చునే!'

కంకరలోనూ శంకరుడే
ఒక గ్రామంలోని గుడిలో ప్రతి శనివారం సాయంత్రం పూజలు చేసేవారు. వాటికి ఊళ్లో పిల్లలూ, పెద్దలూ అందరూ హాజరయ్యారు. ఓ రోజు గ్రామపెద్ద గుడికి వెళ్ళుండగా అదే ఊరికి చెందిన గజ ఈతగాడు ఎదురయ్యాడు. గుడిలో పూజకు రమ్మని ఈతగాడిని పిలిచాడు గ్రామపెద్ద. వెటకారంగా ఆ గజ ఈతగాడు 'మీ పిచ్చి కాకపోతే... నిజంగా దేవుడు ఉన్నాడా?' అని ప్రశ్నించాడు. 'సీత దేవుణ్ణి చూపిస్తాను. నాతో రా!' అని పొరాల దగ్గరికి ఆ ఈతగాడిని తీసుకెళ్ళాడు గ్రామ పెద్ద. అక్కడ ఓ పెద్ద బావి ఉంది. అందులో నీళ్ళు నిండగా ఉన్నాయి. దాన్ని చూపిస్తూ గ్రామపెద్ద 'ఇందులో దూక గలవా?' అని ప్రశ్నించాడు. ఈతగాడు పెద్దగా నవ్వి 'పెద్ద పెద్ద చెరువులు, నదులు ఈ దినవాడిని. వాటి లోతుకు వెళ్లి ఎన్నో సాహసాల చేసినవాడిని.. నాకు ఈ బావి ఓ లెక్కా' అన్నాడు. 'సరే నాతో రా!' అని గ్రామపెద్ద ఆ ఈతగాడిని మరో బావి దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. ఆ బావి పూర్తిగా ఎండి ఉంది. అందులో రాళ్లు, రచ్చలు, కలప చెట్లు ఉన్నాయి. దానిని చూస్తూ 'దీనిలో దూక గలవా?' అని అడిగాడు. ఈతగాడు అసహనంగా 'ఇందులో దూకే నా కాళ్ళూ చేతులూ విరుసాలాయి. తెలిసి తిలని ఎవరూ నీళ్ళు తేలి బావిలో దూకరు' అని గట్టిగా బదులిచ్చాడు. వెంటనే గ్రామపెద్ద 'దేవుడు ఉన్నారే లేదో కానీ... ఉన్నాడని నమ్మితే మనకు భరోసా లభిస్తుంది. మన కష్టనష్టాలన్నీ చెప్పుకోవడానికి ఒక ఆదారం లభిస్తుంది. ఏదో అద్భుత శక్తి మనకు మంచి చేస్తుందనే ఆశ విగురిస్తుంది. జీవితంపై నమ్మకం, భవిష్యత్తుపై ఆశావర్య దృక్పథం అలవాడుతాయి. బావిలో నీళ్లు తేలితే కూడా మనం దైర్ఘంగా దూకుతాం. లేదంటే దూకే సాహసం చేయం కదా! అలాగే ఎన్ని కష్టనష్టాలన్నీ, 'దేవుడనేవాడు ఒకడు ఉన్నాడు, మనల్ని కాపాడుతాడు' అనే నమ్మకం మన ఎంటిథకాన్ని పారగించుతుంది. కష్టాలకు తట్టుకుని నిలబడే శక్తినిస్తుంది. అందుకే దైవ ప్రార్థన చేసేది' అని బదులిచ్చి ముందుకు నడిచాడు. 'నమ్మితే కంకరలోనూ శంకరుడు కనిపిస్తాడు' అని తెలుసుకున్న గజ ఈతగాడు, గ్రామపెద్దను అనుసరించాడు.

నాలుక ఒక తివాసీవలె, పరుపులాగా సుఖప్రదంగా తోచింది. ఇదే జీవుణ్ణి సంసార మోహం లోనికి లాగివేసి భ్రమ! అప దను సంపదగా భావించే ప్రాంతం! అప్పుడు పరమాత్మ... 'అయ్యా! ఈ ఆర్షకు (అమాయకు) లందరూ దీనిని రాకాని కొండవలస అని గ్రహించక, నేను మానుకుని మొడిచైత్యంతో సర్వయుగా దీని తుండం-ముఖంలో ప్రవేశించారు' అని తలచాడు. ఈ తావులో పోతన కష్టమైన సందయాకాక్షరాన్ని (ల్ప) ప్రాసంగా గ్రహించి తనకష్ట మైన అంత్యానం ప్రాస అలంకారంలో స్వేచియమైన ఈ విశిష్ట శార్కాల పుత్రాన్ని ఎంతో అందంగా విరచించాడు..

కం|| 'వెల్లుల్ సూది భయంబొంద గ్రనసావేళుతో నుట్టల తల్వారంతోళ్ళు లుమాన జిహ్వదహనాకారంబుతో బ్రొంగిన స్వల్పాహూతంబు, మాధవ్యాత మనోవ్యాపార సంచారులన్ స్వల్పకాదుల శిక్షిణులు గుమారాధీరులన్ వీరులన్..'

అప్పుడు ఆ అనురుడు ఆ ఆభీర (గొల్ల) కుమారులందరినీ మింగివేసే ఆవేశంలో నోరు ఒక్కసారిగా అప్పగించాడు. ప్రళయకా ఆగ్నిజ్వాలల వలె ముందుకున్న తన నాలుకతో వానందరినీ మింగణోయ్యారా. ఇది మాచి దేవతలంతా కాంగా రుచుడారు. రాణి! గొల్లపిల్ల ఉల్లము(మనసు)లన్నీ ఎల్లప్పుడూ నల్లవారి మహిమనే అల్లుకు తిరుగుతూ ఉంటాయి.

వారు శారీరకంగా అంత శక్తి మంతులు కారు. ఎంత చిన్నవారంటే, తాము మోస్తున్న అన్ను వికారులు కూడా వారికి బలమే! అయితే వారింకా కృష్ణునికి అన్ని విధాల సమర్థి తులు కాన, అంతగా దైర్ఘ్య వంతులుగా ఉన్నారు. అప దానందమును కనుక దాన వారి, మురారి ఆ పాప (సర్వు) రూపంగా అయిన అనురుని అపదం కనుక పూసి- కోపాన్ని, తన పంచన- అశ్రయంలో ఉన్న వారి వెనుక తాను వెళ్ళాడు. ఆ దానపత్ని కొంతకత్తి అడ్డంగా నిలిచి తన మేను- దేహాన్ని అడ్డదెబ్బంగా పెంచి తమ్మికంటి (విద్యాక్షుడు) కృష్ణుడు దివియై కొట్టి వారి నడ్డి విరచాడు. ఉపేరి ఆడక ఆ పాప ప్రాణాలు తల పగుల కొప్పు కొని- బ్రాహ్మరంధ్రం లీలైకొని వాల పెద్ద శబ్దంతో బూర్గ తాల్ అనంతకాయములో కలిసిపోయాయి. సర్వు శరీరం సంపది వెలికి వచ్చిన అద్భుతమైన వెలుగు- శుద్ధ సత్త్వమయ జ్యోతి, కందర్పదర్పవారుని దివ్యదేహంలో అర్పితమయింది!

కం|| 'వెల్లుల్ సూది భయంబొంద గ్రనసావేళుతో నుట్టల తల్వారంతోళ్ళు లుమాన జిహ్వదహనాకారంబుతో బ్రొంగిన స్వల్పాహూతంబు, మాధవ్యాత మనోవ్యాపార సంచారులన్ స్వల్పకాదుల శిక్షిణులు గుమారాధీరులన్ వీరులన్..'

తంగిలాల రాజేంద్రప్రసాద్ శర్మ 98668 36006

గీతావ్యాకృతం హృదయ దౌర్బల్యాన్ని వీడితేనే..

శైల్యం మా స్వ గమః పాదే! నైతత్కయ్యుపవచ్చతే! క్షుద్రం హృదయ దౌర్బల్యం త్యక్తోక్షిత్యి పరంతపః|| (భగవద్గీత 2-3)

'ఓ పాదా! పిరికితనానికి సానమైన శైల్యాన్ని వీడిచిపెట్టు. నీలాంటి వీరుడికి, ప్రాణునికి హృదయ దౌర్బల్యం తగదు. ఓ పరంతపా! సుస్థిరమూర్తివై యుద్ధరంగంలో నిలబడు' అని అర్జునుడికి ఉపదేశించాడు శ్రీకృష్ణులపరమాత్మ. కురుక్షేత్ర యుద్ధరంగంలో కావోదేవో తేల్చుకోవలసిన సమయంలో అర్జునుడు మోహంలో మునిగి, అడవులో కందమూలాలు భుజిస్తూ జీవించేందుకు సన్నద్ధుడయ్యాడు. అడవణీయమైన జైత్రధర్మాన్ని వీడిచిపెట్టి అన్నసన్యాసం చేశాడు. ప్రతివ్యక్తిలో సహజస్థితి అయిన చేతన వెలుగు చూసినప్పుడై భర్తసా పన జరుగుతుంది. మోహంలో మునిగి కర్మవ్యాన్ని విస్మరించిన సమర్థుడైన సమస్య పట్ల ఉదాసీనంగా వ్యవహరించడమే శైల్యత. నిర్వికత. ఉదాసీనతల వల్ల స్థబ్ధుడై పర్యవస్తుంది. కానీ, మనషి చైతన్య శీలి. కాబట్టి అర్జునుడితో ఏర్పడిన ఉదాసీనతతో కూడిన స్థబ్ధతను పారదోలాలి. అప్పుడే భర్తసాపన జరుగుతుంది.

సంకల్పించిన కార్య నిర్వహణ జయప్రదంగా కొనసాగాలంటే నాయకుడిలో ఉత్సాహం, సూర్యి, పట్టుదల అవసరం. అశా మహా దృక్పథంతో, సమర్థతతో ముందుకు సాగాలి. మద్ద్యతో ఎదురయ్యే ప్రతికూలతలను అధిగమిస్తూ... అనుభవాలకు ప్రేరణను ఇస్తుండాల్సి, బద్ధకం, వాయిదా వేసి జబ్బు, దురలవాట్లు, అజ్ఞానం, మోహం లాంటి మనోకల్పిత బ్రాంతులకు దూరంగా సహాయకర్తల ఏకాగ్రముఖుడై సాగితేనే విజయం సాధిస్తాడు. అని వార్తమైన యుద్ధంలో ఎదుటివారు బలవంతులైన సమయంలో దక్షత కలిగిన నాయకునిలో కావాల్సిన మూర్తిమత్వాన్ని సాధకుడిలోని అంతర్గత శక్తి సామర్థ్యాలను వెలికితీసి ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు, సమర్థుడైన గురువు.

ఇక్కడ అర్జునుడిని పాదా, పరంతపా అని సంబోధిస్తున్నాడు కృష్ణుడు. రెండు కూడా సాధిస్తామంటే. పుట్టడి కుమారుడు పార్శుడు కుంతివేనికి ఇంద్రుని అనుగ్రహంతో జన్మించిన వాడు, అర్జునుడు. ఇంద్రుని దేవతలకు రాజు. ఎన్నమార్పు రాక్షసుల దౌర్జన్యాలకు గురైతూ ఏదో ఒక ఉపాయంతో వారిని నిగ్రహించి ధర్మాన్ని స్థాపించాడు. తన హక్కుగా ఉన్న అమరావతిని సొంతం చేసుకున్నాడే కానీ.. ప్రయత్నాన్ని విడవలేదు. నిరాశ నిస్సహాయులు మనసులో కోటివ్వలేదు. 'అనామాన్య

శక్తిసామర్థ్యాల కలిగిన ఇంద్రుని పుట్టడమైన సీవు కూడా ఆ సమస్య ప్రతిభాపాటవాలను ప్రదర్శించారే కానీ, పిరికివాడిలా ఆధైర్యపరుడిగా నిర్వ్యధతో పారిపోవడం సమజం కాద'ని హితవు పలికాడు.

పరంతపా! శత్రువులను తమింప చేసే వాడా అనందం వల్ల శత్రువులకు భయపడి, పొరుష హింసించే వెనక్కి తగ్గడం పురుషత్వం కాదని హెచ్చరిస్తున్నాడు. ప్రతి వ్యక్తికి విజయసాధన సహజ లక్షణం. ఆ సహజక్షణం బంధుత్వం, అత్తయ్య సహజ అనసహజమైన ఎన్నో మునుగులను కన్నుడం వల్ల విజయానికి దూరమవుతున్నాడు. అంతర్గత శత్రువులను తమింప చేసే సాధన లీకృష్ణుడు. 'నీ నిజ స్వరూపాన్ని గుర్తించే సున్నాడు లీకృష్ణుడు. నీ నిజ స్వరూపాన్ని గుర్తించే దానిని బహిష్కరించేయడం ప్రతిభాపాటవం అని అర్జునుడు సూచించాడు. ఆ సమయంలో అర్జునుడి మనసును కలపి వేస్తున్న భావనలు తనవారిపై కృపాపాటవాలను, ప్రతిక్షమైన సామాజిక బాధ్యత కాదు. నిజానికి ఆది చిత్రభ్రాంతిలో కలిగిన శోక మాత్రమే. దీనికి మూలం మానసిక బలహీనత. నియంత్రణ లేని మనస్సు ఇంద్రులూ విజయం వల్ల కలిగిన వైరాగ్యం దూరమైతే అతని వ్యక్తిగతం పరిణతి కనిపించేది. అతనిలోని ధర్మాగ్రహం వెలుగు చూసేది. ఆ క్రమంలో తనకు అయోమయం, శోకం కలిగి ఉంటే కాపు!